

ВІРШУВАННЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ 1900-1909 РОКІВ. СИЛАБІЧНІ ФОРМИ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 1 (29).

Бунчук Б. Віршування Лесі Українки 1900 – 1909 років. Силабічні форми; 13 стор.; кількість бібліографічних джерел – 13; мова – українська.

Анотація. У статті розглянуто силабічні форми в поезії Лесі Українки, особливо детально – періоду першого десятиліття ХХ століття. Пояснено причини звернення виразно „силабо-тонічної” поетеси до складочисельного віршування. Умовно виділено, щодо використання силабіки, три періоди у Лесиній версифікації.

Ключові слова: версифікація, силабічне віршування, метрика, ритміка, строфіка, римування.

Питання про версифікацію Лесі Українки є актуальним принаймні з двох причин. По-перше, дослідження її віршування увиразнює наші знання про стиль великої поетеси взагалі. По-друге, воно багато додає до розуміння особливостей розвитку української версифікації кінця ХІХ – початку ХХ століття. На сьогодні вже накопичено певний науковий матеріал, дотичний до цього питання. Чимало віршознавчих вкрапель фіксуємо у багатьох працях про поетичну творчість геніальної авторки. Звернення до форми творів поетеси наявні у дослідженнях, присвячених тим чи іншим проблемам національної версифікації (В.Ковалевського, Г.Сидоренко, І.Качуровського, особливо, Н.Костенко).

Зі спеціальних праць про окремі питання віршування поетеси виділимо давнє і цінне дослідження строфічного і метричного багатства її творів, здійснене Б.Якубським [13], статті А.Добрянського [2] та Л.Помпео [8] про Лесині сонети, публікації С.Кормілова [5], М.Сулими [9] та А.Ткаченка [10] про верлібр поетеси, спостереження щодо форми вірша драматичних поем Лесі Українки Т.Левчук [7], праці Н.Гаврилук про ритміку окремих віршів Лесі Українки [3, 4]. Однак системного дослідження версифікації великої поетеси, яке базувалося б на повноті охоплення поетичного матеріалу (лірика, ліро-епос, віршована драматургія), різноаспектності його вивчення (метрика, ритміка, строфіка, римування, особливості рими), його синхронічного та діахронічного розгляду, все ще немає. Підкреслимо особливу важливість діахронії, адже саме вона дає можливість виділити певні етапи у розвитку версифікації поета, зафіксувати появу нових форм, зрештою, порівняти одержані дані з аналогічним матеріалом щодо творчості інших авторів-сучасників.

Такий підхід ми використали у статтях про віршування Лесі Українки 80-х, 90-х років та першого десятиліття ХХ століття*.

© Б.Бунчук, 2013

* Віршування Лесі Українки 80-х років (метрика і ритміка) // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. – Вип. 108. Слов'янська філологія. – Чернівці: Рута, 2001. – С. 3-12; Строфіка та римування в поезії Лесі Українки 80-х років // Науковий вісник Чернівецького

розгляд поетичних творів за десятиліттями часто використовують сучасні віршознавці (наприклад, російський учений М. Гаспаров [1], українська дослідниця Н. Костенко [6] та ін.

Поетичні твори Лесі Українки 1900-1909 років написані в річищі двох систем віршування: силабічної і силабо-тонічної. Зосередимось на силабічних поезіях. Одразу зауважимо, що Леся Українка належала до „силабо-тонічних” авторів. Прихильниками силабо-тоніки були її літературні вчителі. Лише 5,8% поетичних творів, що склали збірку Олени Пчілки “Думки-мережанки” (1886) мали силабічний ритм (один вірш написаний 9-складовиком, один – 10-складовиком, а у поліметричному творі використано 13-складовик та 14-складовик). Інший її вчитель – М.Старицький – розвивався і формувався під впливом багатьох

університету: Збірник наукових праць. – Вип.116. Слов'янська філологія. – Чернівці: Рута, 2001. – С. 3-11; Ямб і хорей у поетичних творах Лесі Українки 90-х років // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. – Вип.5. – Ужгород, 2002. – С.48-53; Трискладові розміри у поетичних творах Лесі Українки 90-х років // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. – Вип.140. Слов'янська філологія. – Чернівці: Рута, 2002. – С. 46-55; Про нерегульовані різнометричні трискладовики у поезії Лесі Українки 90-х років // Біблія і культура: Збірник наукових статей. Вип. 4. – Чернівці: Рута, 2002. – С.57-62; Строфіка і римування в поетичних творах Лесі Українки 90-х років // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. – Вип.214-215. Слов'янська філологія. – Чернівці: Рута, 2004. – С.12-19; Поліметрія в поетичній творчості Лесі Українки 90- років // Біблія і культура: Збірник наукових статей. – Випуск 5. – Чернівці: Рута, 2003. – С.43-51; Позасхемні наголоси в поетичних творах Лесі Українки 80-х – 90-х років // Біблія і культура: Збірник наукових статей. Вип. 6. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 117-121; П'ятистоповий ямб у творчості Лесі Українки 80-х – 90-х років // Біблія і культура: Збірник наукових статей. Вип. 7. – Чернівці: Рута, 2005. – С. 44-50; Віршування Лесі Українки 1900-1909 років. Метрика і ритміка // Біблія і культура: Науково-теоретичний журнал. Вип. 13. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. – С. 87-95; Строфіка і римування в поетичних творах Лесі Українки 1900-1909 років // Біблія і культура: Науково-теоретичний журнал. Вип. 12. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. – С. 31-36.

літератур, але вирішальний вплив на нього справила російська. Поезія росіян на той час була майже всуціль силабо-тонічною. Саме тому, незважаючи на те, що у пошевченківський період українська поезія щодо версифікації являла собою симбіоз силабічного (більше) і силабо-тонічного (менше) віршування (за підрахунками Н.Костенко, у метричному репертуарі Т.Шевченка більше половини становить силабіка, і менше половини – силабо-тоніка), М.Старицький ще в кінці 60-х років постав як виразно „силабо-тонічний” автор. Частка силабічних творів у це десятиліття сягала 12,5%, у сімдесяті роки – 10,3%, у 80-і – 13 %. П.Куліш, якого Леся вважала „справжнім письменником”, еволюціонував, щодо версифікації, від переважаною у 60-і роки силабіки (51,2%) до силабо-тоніки у 80-і (88%).

Німецькі та англійські автори, на яких теж орієнтувалася поетеса, мали виразне силабо-тонічне спрямування.

Стисло розглянемо Лесину силабіку попередніх десятиліть. У річичі імітації народнопісенної силабіки у 80-і роки поетеса написала 10 творів, що становило 36% від усіх написаних поезій**. Подамо назви творів за роками написання: 1884 – „Конвалія”, „Літо краснеє минуло”, 1885 – „Любка”, „На зеленому горбочку”, 1887 – поема „Русалка”, 1888 – „Пісня”, „Ой високо сонце в синім небі стало” (сьомий вірш із циклу „Подорож до моря”), „Жалібний марш”, 1889 – „Вечірня година”, „На роковини Шевченка”. Поетеса використала 7 силабічних розмірів та вдалася до імітації нерівноскладового вірша голосінь.

1. 8-складовик характерний для дитячого вірша „На зеленому горбочку”.

2. 10-складовиком написано другий розділ поеми „Русалка” та поезію „Вечірня година”.

3. 12-складову (6 + 6) будову рядків має поезія „Любка”.

4. Народнопісенний 13-складовик зі схемою 8, 5, 8,5 поетеса використала у III розділі поеми „Русалка”.

5. Найчастіше Леся Українка зверталась до 14-складового вірша у катренному варіанті 8, 6, 8, 6. 14-складовиком написано твори „Конвалія”, „Літо краснеє минуло...”, „На роковини Шевченка”, I, IV і 90 рядків V розділу поеми „Русалка”.

6. 12-и і 14-складовий вірш зі схемою 12, 12, 12, 14, 14 характерний для поезії „Ой високо сонце в синім небі стало...”.

7. 10-и і 8-складовиком написано 36 рядків V розділу поеми „Русалка”.

8. Нерівноскладовим різнонаголошеним віршем укладено твір „Жалібний марш”. Кількість складів у рядках – від 4-х до 16-и (найчастіше 6, 8, 5 складів). Міжнаголосний інтервал у 73% рядків становить 1-2 склади, у 25% рядків 1-3. Тому цю

імітаційну структуру кваліфікуємо як вірш голосінь з ритмом тактовика. Всі перелічені твори було надруковано.

У 90-ті роки поетеса лише двічі вдалася до силабіки, що становить лише 1,6% від усіх творів десятиліття. Силабічна структура характерна для пісні „За правду, браття, єднаймося широ...” (1890) та дитячої поезії „Вишеньки” (1891). У першому творі використано розмір 11, 8, 11, 8 (у I строфі – 10, 8, 10, 8), другому властивий ритм 14-складовика зі схемою 8, 6, 8, 6. За життя поетеси було надруковано лише „Вишеньки”.

У десятиліття, що охоплює 1900-1909 років, Леся Українка застосувала складочисельну будову вірша у 9 поезіях. Це – „В інші гори я долину...”, „Ой, здається – не журюся, таки ж я не рада...”, „Ой піду я бір теменький, там суха смерека...”, „Гей, піду я в ті зелені гори...”, „Темна нічка, а веселка ясна...”, „Калина” (всі – 1901), „Ой не зникли золоті терни”, „Ой в раю, раю, близько Дунаю...” (1905-1906) та „Пан народовець” (1906). Розглянемо силабічні поезії цього періоду щодо їх віршової будови.

1. Восьмискладовик зі схемою (4+4)2 характерний для поезії „В інші гори я долину”. Цей розмір поетеса уже використовувала у дитячому вірші 1885 р. „На зеленому горбочку”. Наведемо 4 рядки твору:

На зеленому горбочку,

u u l u u | u l u 5+3

У вишневому садочку,

u u l u u | u l u 5+3

Притулилася хатинка,

u u l u u | u l u 5+3

Мов маленька дитинка [11, т.1, с. 106]***.

u u l u u | u l u 5+3

У десятирядковій поезії половина рядків мають будову 5+3, половина – 4+1. Процент хореїзації рядків – 80 (два рядки – 6-й і 8-й, безсумнівно, силабічні: „Чи не вийде її мати”, „Немов мати до дитини”). Вірш записаний без поділу на строфи, але виразно поділяється на двовірші з парним римуванням жіночих закінчень. Всі рими точні.

Чотирирядкова поезія 1901 року має такий вигляд:

В інші гори я долину,

l u l u | l u l u

Але спогад не покину

u u l u | u u l u

По зеленій Буковині,

u u l u | u u l u

По привітній господині [11, т.1, с. 273].

u u l u | u u l u

Всі рядки мають схему 4+4 і характеризуються хореїчною будовою. Як і в попередньому випадку, маємо парне римування жіночих закінчень. Всі рими точні.

** Зрозуміло, що не всі поезії молоді авторки, написані у 80-і роки, дійшли до нас.

*** Посилаючись на це видання, у дужках вказуємо місце, том і сторінку.

2. 10-складова будова зі схемою 5+5 властива рядкам твору „Ой в раю, раю, близько Дунаю...”. Цей розмір поетеса спробувала вже у II розділі поеми „Русалка” (1887) та поезії „Вечірня година” (1889). Наведемо по 8 рядків названих творів з ритмічними схемами:

„Русалка”:

Осінь надходить, літо минає,
 10010||10010
 Вже ж за дівчину козак не дбає.
 10010||01010
 Вже старостоньки скрізь походжають,
 10010||10010
 Ксенину ж хату вони минають.
 10010||01010

Йдуть до сусіда в нову хату, –
 10010||10010
 Сватають в його дочку багату!..
 10010||10010
 Чує Оксана смутну новину, –
 10010||10010
 Що свата милий іншу дівчину [11, т. 2, с.10].
 01010||10010

„Вечірня година”:
 Уже скотилось із неба сонце,
 01010||01010
 Заглянув місяць в моє віконце.
 01010||01010
 Вже засвітились у небі зорі,
 00010||01010
 Усе заснуло, заснуло й горе.
 01010||01010
 Вийду в садочок та погуляю,
 10010||00010
 При місяченьку та й заспіваю.
 00010||00010
 Як же тут гарно, як же тут тихо,
 10010||10010
 В таку годину забудеш лихо! [11, т. 1, с. 83].
 01010||01010

Панівна акцентна форма рядка (01010||01010) у „Русалці” становить 26,5%, у „Вечірній годині” – 43,8%. Інші акцентні форми, які найчастіше використовуються у „Русалці” (10010||01010 та 10010||010010), у вірші „Вечірня година”, навпаки, малопродуктивні. Відмінні тексти також строфічно: розділ „Русалки” написаний катренами з римуванням ААВВ (є 1 дво-вірш), „Вечірня година” – дистихами з римуванням АА. У „Русалці” маємо 71% точних рим (решта – приблизні та неточні). 41% становлять дієслівні ри-ми. У „Вечірній годині” відсоток точних рим – 75, неточних немає. Частка дієслівних рим – 25%.

Наведемо фрагмент поезії „Ой в раю, раю, близько Дунаю...”:

Ой в раю, раю, близько Дунаю
 01010||10010

Виросло зело, всім нам весело.
 10010||10010
 В нього стебельце – з коп’я деревце,
 10010||10010
 На ньому гілки – золоті стрілки.
 01010||00110
 А на вершечку квітка сяє,
 00010||10010
 Квіточка сяє, рай звеселяє.
 10010||10010
 Десь узялась люта змія,
 10010||10010
 Розп’яла крило та понад зело,
 01010||00010
 Ясна квіточка потьмарилася,
 10010||00010
 Райська земля засмутилася [11, т. 1, с.346].
 10010||00010

Цей твір щодо ритму відмінний від попередніх спроб. По-перше, пануючою акцентною формою є 10010||00010 (27%). Поезія астрофічна. Прикінцева рима характерна лише для рядків 2-3, 6-7, 21-22. Решта рядків скріплені внутрішньою римою. На відміну від попередніх творів зі всуціль жіночою цезурою, тут поетеса допускає у чотирьох рядках – 11-у, 12-у, 15-у, 20-у – цезуру чоловічу. Загалом же, витворена нею структура значно „вільніша” від попередньої і найбільш наближена до ритмічного зразка – фольклорної щед-ривки.

3. Рядки трьох творів – „Ой піду я в бір теменький...”, „Ой, здається – не журюся, таки я не рида...” та „Пан народовець” – мають 14-складову будову. До 14-складовика у катренному варіанті 8, 6, 8, 6 поетеса звертається у попередні десятиліття. Щодо творів 80-х років, то у частині їх („Конвалія”, „Літо краснеє минуло”) поетеса не скрізь дотримується симетрії 4+4 у 8-складовій частині. Так, у 40-рядковій „Конвалії” є три рядки з цезурним поділом 5+3, а в поезії „Літо краснеє минуло...” рядки зі схемою 5+3 і 3+5 становлять вже 67%. У поезіях „Пісня”, „На роковини Шевченка”, I, IV і в 90 рядках V розділу поеми „Русалка” силабічна симетрія чітко витримана. Єдиний виняток – 82-й рядок IV розділу „Русалки”(„А сами серпи побрали...” , 3+5).

Поезії 80-х років різні за рівнем хореїзації рядків. У „Конвалії” процент хореїзації становить 45, у поезії „Літо краснеє минуло...” – аж 92, у „Пісні” – 63, у творі „На роковини Шевченка” – 39. Частини поеми характеризуються такими показниками: I – 47%, IV – 37%, V – 46%. Римування у цих творах неповне – АВСВ. Щоправда, є відхилення: у „Конвалії” шість строф мають схему а’ВСВ, одна – АВс’В, ця ж схема характерна для однієї строфи поезії „На роковини Шевченка”. 14-складові твори 80-х років відрізняються і щодо характеру рим. Наведемо лише два параметри: точні та дієслівні. Відсоткова частина їх така: „Конвалія” – 80 і 40, „Літо краснеє минуло...” – 83

і 50, у частинах поеми „Русалка” – 88 і 50 (I розділ), 89 і 55 (IV розділ), 88 і 75 (V розділ), „Пісня” – 100 і 25, „На роковини Шевченка” – 85 і 28.

В єдиному творі 90-х років з ритмом 14-складовика (8,6,8,6) – „Вишеньках” – один із п’яти катренів (20%) має ритм 6-складовика. Всі восьмискладові рядки мають будову 4+4. Процент хореїзації – 31. Засвідчено три схеми римування: а’ВСВ (I, II строфи), ААВВ (III), а’Вс’В (IV і V). Частка таких рим становить 66%, дієслівних – 50%.

Силабічна схема 8,6,8,6 характерна для катренів сатиричної поезії „Пан народовець”. Будова вісімнадцяти 8-складових рядків така: 4+4 (61%), 3+5 (22%), 5+3 (17%). Відсоток хореїзації рядків надзвичайно високий – 94.

Римування у катренах типове – АВСВ, але у VII строфі – АВВВ. Всі рими точні, відсоток дієслівних – 22.

Цікавішою є будова двох інших 14-складових творів. Поезії „Ой піду я в бір темненький, та суха смерека...” та „Ой, здається – не журюся, таки ж я не рада...” мають схему (8+6)2, де 8=4+4. Наведемо чотири рядки з другого твору, подаючи ритмічну схему:

Ой, здається – не журюся, таки ж я не рада,
чогось мені тяжко-важко, на серці досада.

Ой кину я ту досаду геть на бездоріжжя,
зійшла моя досадонька, як мак серед збіжжя [11, т.1, с.203].

УУУУ|УУУУ||УУУУУУ
УУУУ|УУУУ||УУУУУУ
УУУУ|УУУУ||УУУУУУ
УУУУ|УУУУ||УУУУУУ

Процент хореїзації у рядках твору „Ой піду я...” – 14, в „Ой, здається...” – всі рядки силабічні. Поезії написані двовіршами з римуванням АА. Всі рими – точні, третина – дієслівні. У цих творах поетеса наближається, щодо ритміки, строфіки та римування, до фольклорної основи. Характер рими засвідчує переважання літературного начала.

4. Двовірші поезії „Калина” мають схему 12, 14, де 12 =6+6, а 14=4+4+6. Таке чергування рядків поетеса використовує вперше. Наведемо чотири рядки твору з ритмічною схемою:

Козак умирає, дівчинонька плаче:

„Візьми ж мене в сиру землю з собою, козаче!”

– Ой, коли ж ти справді вірна дівчина,

Буде з тебе на могилі хороша калина [11, т.1, с.372].

УУУУУУ||УУУУУУ
УУУУ|УУУУ||УУУУУУ
УУУУУУ||УУУУУУ
УУУУ|УУУУ||УУУУУУ

Процент силабо-тонізації (хореїзації у 14-складових рядках та амфібрахізації у 12-складових) – 37. 93% рим – точні, 7% – дієслівні. У трьох рядках засвідчене внутрішнє римування.

5. Новою у творчості поетеси була будова поезії „Ой не зникли золоті терни...”:

Ой не зникли золоті терни,

УУУУ||УУУУУУ 4+6

тільки почорніли,

УУУУУУ

Ой не всохли криваві квіти,

УУУУ||УУУУУУ 4+6

Тільки помарніли [11, т.1, с.315].

УУУУУУ

Рядки катренів твору мають букву 10,6,10,6, де 10=4+6.

Половина рядків поезії мають хореїчну будову. Римування АВСВ.

6. Будова двох творів – „Гей, піду я в ті зелені гори...” та „Темна нічка, а веселка ясна...” – навівають уявлення про поліметричну конструкцію. Перша частина поезії „Гей, піду я в ті зелені гори...” є катреном, рядки якого мають 10-складову будову 6+4:

Гей, піду я в ті зелені гори,

УУУУ||УУУУУУ

де смереки гомоняють високі,

УУУУ||УУУУУУ

понесу я жалі самотні

УУУУ||УУУУУУ

та я пущу їх у гірські простори [11, т.1, с.201].

УУУУ||УУУУУУ

Десятискладовик дуже „силабо-тонізований”: усі рядки вкладаються у схему Х5. Римування – АВВА.

Друга частина вірша – катрен зі схемою 6,6,8,6, де 8=4+4:

Кину свої жалі,

УУУУУУ

на зелені гаї,

УУУУУУ

пущу бором свою тугу

УУУУ||УУУУ

чи не знайде другу... [11, т.1, с.201].

УУУУУУ

Рядки катрена хореїзовані за схемою Х3343. Римування ААВВ. Поезія „Темна хмара, а веселка ясна” має пісенну будову. Заспівна частина має форму катрена зі знайомою вже 10-складовою будовою (4+6):

Темна хмара, а веселка ясна.

УУУУ||УУУУУУ

Що ти робиш, дівчино нещасна?

УУУУ||УУУУУУ

Ореш тугу, сієш на ній смуток,

УУУУ||УУУУУУ

схаменися, який з того скуток! [11, т.1, с.202].

УУУУ||УУУУУУ

Схема римування – ААВВ.

Приспівна частина теж є катреном, рядки якого мають по 6 складів:

То ж не зійде рута

УУУУУУ

на твоїй ріллі,
 UUUU
 а зійде отрута
 UUUUU
 жалі не малі [11, т.1, с.202].
 UUUU

Схема римування – AbAb, у IV строфі – AbCb. Загальний процент хореїзованих рядків – 50.

Зробимо стислі висновки. Леся Українка була поетесою „силабо-тонічного” спрямування. Силабіка перебувала на периферії її версифікаційних зацікавлень. Свідченням цього є не лише незначна кількість віршів, які поетеса створила у річці складочисельної системи віршування, а й те, що вона опублікувала з них заледве третину.

Майже завжди звернення Лесі Українки до силабіки є пояснюваним. Перше десятиліття творчості, щодо версифікації, виразно позначене фольклорно-шевченківським впливом (свідченням цього є вже назва твору – „На роковини Шевченка” та заувага до поеми „Русалка” у збірці „На крилах пісень”: „Поема в народному стилі”). Силабічні поезії двох перших десятиліть творчості віддзеркалюють також вплив на поетесу існуючої у вітчизняній літературі традиції використання силабіки у віршах для дітей та в пісенних текстах. Звернення до силабіки на початку століття обумовлене бажанням надати місцевого колориту „буковинським віршам”, бо ж питома словесне буковинсько-гуцульське, щодо форми, є силабічним. Невипадково Ю.Федькович, який розпочинав з сила-

бо-тоніки та тоніки у своїх німецькомовних віршах, перші віршовані спроби українською мовою здійснив саме на основі силабіки („Звізди по небеснім граді, || І по одній, і в громаді, || Як то любо засняли, || Де жовняре спочивали”). Силабічна будова вірша „Пан народник” може бути пояснена вітчизняною поетичною традицією використовувати народно-пісенну силабіку в творах гумористично-сатиричного спрямування.

Щодо використання силабіки, Лесину версифікацію умовно можна поділити на три періоди. Перший – 1884-й – 1891-й роки – період відносно активного звернення до силабічної будови вірша. Другий – 1891-й – 1901-й – період „антисилабізму”. Не було написано жодного силабічного вірша. Третій – 1901-й – 1911-й – період повернення до помірного використання силабіки. Чим пояснити певну переоцінку своїх версифікаційних уподобань після десятирічного „силабічного” мовчання? Впливом фольклорної буковинської стихії? Прикладом І. Франка, який, будучи виразним „антисилабістом”, явив чудові силабічні зразки у „Зів’ялому листі” і тим самим potwierдив, що шліфована силабічна форма в умілих руках стає модерном? Чи тим, що попри постійне звернення до світових тем і форм, любов до свого, народного, а отже, силабічного, у Лесі не зменшувалась ніколи? Так чи інакше, але у свої останні роки вона вибухне чудовими фольклорними віршованими формами у безсмертній „Лісовій пісні”.

Література

1. Гаспаров М.Л. Современный русский стих. Метрика и ритмика / М.Л.Гаспаров. – М. : Наука, 1974. – 487 с.
2. Добрянський А. М. Леся Українка – теоретик сонета / А.М.Добрянський // Тези доповідей ХХІІ наукової сесії. Секція філологічних наук (травень-червень). – Чернівці, 1966. – С.127 – 130.
3. Гаврилюк Н. „Коли втомлюся я життям щоденним”: ритміка вірша / Н.Гаврилюк // Леся Українка і сучасність : Збірник наукових праць. – Т.5. – Луцьк : Вид-во „Волинська обласна друкарня”, 2009. – С. 31-43.
4. Гаврилюк Надія. Ритміка 5-стопного ямба: Полярна ніч Лесі Українки / Надія Гаврилюк // Віршованавчий семінар, присвячений пам’яті Миколи Леоновича Гаспарова: Збірник наукових праць та спогадів. – К. : ВПЦ „Київський університет”, 2006. – С. 31–36.
5. Кормілов С. І. Вільний вірш у Лесі Українки / С.І.Кормілов // Рад. літературознавство. – № 9. – С. 29–40.
6. Костенко Н. В. Українське віршування ХХ століття : навч. посібник / Н.В.Костенко. – К. : Либідь, 1993. – 232 с.
7. Левчук Тереза. Засоби модифікації вірша у драматургії Лесі Українки / Тереза Левчук // Леся Українка і сучасність: Зб. наук. праць: Т.2. – Луцьк: Вид-во „Волинська обласна друкарня”, 2005. – С. 221–231.
8. Помпео Лоренцо. Експеримент і новаторство в сонеті Лесі Українки / Лоренцо Помпео // Слово і час. – 1999. – № 8. – С. 37–43.
9. Сулима М. М. Вільний вірш у висловлюваннях і творчій практиці Лесі Українки / М.М.Сулима // Книжниця у семи розділах: Літ.-критич. ст. й дослідж. – К. : Фенікс, 2006. – С.53–61.
10. Ткаченко А. О. Про „верлібр” Лесі Українки / А.О.Ткаченко // Леся Українка і сучасність : зб. наук. праць. – Луцьк: Волин. обл. друк., 2003. – С. 131–139.
11. Українка Леся. Зібр. творів : у 12 т. / Леся Українка. – К. : Наук. думка, 1975–1979.
12. Українка Леся. Неопубліковані твори / Леся Українка. – Львів : Вільна Україна, 1947.
13. Якубський Б. Лірика Лесі Українки на тлі еволюції форм поезії / Б.Якубський // Леся Українка. Твори. – К. : Книгоспілка, 1927. – Т.2. – С. VII – XXXIII.

Борис Бунчук

СТИХОСЛОЖЕНИЕ ЛЕСИ УКРАИНКИ 1900-1909 ГОДОВ. СИЛЛАБИЧЕСКИЕ ФОРМЫ

Аннотация. В статье рассматриваются силлабические формы в поэзии Леси Украинки, особенно детально – в период первого десятилетия XX века. Выясняются причины обращения преимущественно „силлабо-тонической” поэтессы к количественному стихосложению. Условно выделены, относительно использования силлабики, три периода в версификации Леси.

Ключевые слова: версификация, силлабическое стихосложение, метрика, ритмика, строфика, рифмовка.

Borys Bunchuk

LESYA UKRAINKA'S VERSIFICATION IN 1900-1909. SYLLABIC FORMS

Summary. The article dwells on the syllabic forms in Lesya Ukrainka's poetry, special emphasis is laid on the first decade of the 20th century. The reasons why the author resorts to syllable number versification while being explicitly „syllable and tonic” poetess are explained. Conventionally three periods in Lesya's versification as to the use of the syllables are determined.

Key words: versification, syllabic versification, metrics, rhythm, strophe, rhyming.

Стаття надійшла до редакції 09.04.2013 р.

Бунчук Борис Іванович – доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури, декан філологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.